

Escoles i pedagogies teatrals a la Catalunya d'inici del s. XXI

Xavier Padullés

Institut del Teatre

Catalunya sempre, (o gairebé) sempre, ha sentit passió pel teatre, això no solament es veu i es percep en les seves tradicions (els Pastorets, la Passió, etc.), sinó també pel nombre d'escoles privades de teatre o per l'actual efervescència de sales escèniques a la cartellera de Barcelona. Hi trobem des de macroprojectes encara no del tot enllestits, com el del Paral·lel, fins a d'altres artísticament més reivindicables si bé injustament silenciats per la crítica com ara les sales de petit format (les *off*), que tant recorden certes operacions del teatre de sala i alcova dels barcelonins anys cinquanta. Aquest darrer tipus de representació va ser un precedent de l'esclat posterior que tindria el teatre independent, inserit en un període en què el país glatia per alliberar-se del dogal dictatorial, moment en què el teatre batallava per la seva llibertat artística i, de retop, ho feia per la de tota la col·lectivitat.

Encara que els dogals actuals sortosament són diferents, noves opressions i resistències són presents en un s. XXI on allò que s'imposa és el lliure mercat mal entès que ofega el món de la creació artística. Com sempre, a nivell de política cultural, maldem perquè l'escena catalana tingui un esdevenidor més potent (per exemple un sistema de vasos comunicants, quasi inexistent a hores d'ara, entre els diversos circuits teatrals, des dels oficials i alternatius fins els *off*, etc.). Esperar de les nostres jerarquies que facin menys política i que donin més llibertat als agents culturals, potser és esperar massa, però és del tot urgent trasmudar la mítica cultural del país, actualment excessivament monopolitzada pel futbol —una marca que ven però que mostra que queden ben lluny els temps en què Catalunya es definia pels seus artistes universals. Hem de tornar a recuperar aquella manera de fer si no volem caure en un pensament únic neoliberal i, sobretot, perquè un país que no escolta els seus creadors és un país autista i, a la llarga, mort.

Malgrat tot, quant a creació, Catalunya bull. Una nova florida teatral podria ser possible, ja que mai l'escena catalana havia tingut una formació educativa tan diversa i rigorosa com la d'avui dia. És ben sabut que durant aquestes darreres dècades el llistó interpretatiu del país ha anat pujant gràcies a l'Institut del Teatre, però també a l'esforç de les aules municipals, les diverses

entitats teatrals universitàries¹ i les escoles privades de teatre. Tot plegat fa que el mapa educatiu català (i especialment barceloní per una qüestió de centralisme més que de centralitat) sigui d'una gran riquesa i varietat. La formació és a l'abast de la ciutadania: des de la més reglada (Institut del Teatre), fins a la més amateur, tot passant per la de centres especialitzats que ofereixen ensenyaments escènics específics. La importància de tot aquest patrimoni pedagògic —visibilitzat des de fa pocs anys per l'administració autonòmica— rau, no solament en el fet que un futur actor tingui ara diverses guies curriculars per triar, sinó també per la possibilitat d'educar espectadors nous i més exigents, estimulant així la comunicació humana en aquests temps de contactes excessivament virtuals.

Breu recordatori

Abans d'entrar en l'oferta formativa del s. XXI, farem un breu recorregut històric per l'ensenyament acadèmic del país. Aproximadament, el podríem dividir en tres períodes: els orígens; els anys de teatre independent, i els anys actuals, ja viscuts amb democràcia.

Catalunya, entrà en la modernitat teatral amb Adrià Gual, no solament pel que fa a la direcció escènica, sinó sobretot (i potser això és el seu heretatge més gran) per la creació de la primera acadèmia teatral moderna catalana (i espanyola), l'Escola Catalana d'Art Dramàtic, que amb els anys va esdevenir l'Escola Superior d'Art Dramàtic, adscrita a la Universitat Autònoma de Barcelona i amb tres especialitats de titulació universitària: interpretació, escenografia i direcció escènica/dramatúrgia. El fet de poder disposar d'un centre d'aquestes característiques és un triomf indubtable de cara a la normalització educativa i la millora en la qualitat escènica del país.

L'arrencada del teatre independent va ser un fruit de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona que, malgrat no tenir voluntat de fer escola interpretativa, sí que va marcar algunes tendències estètiques ja que s'hi van fer diferents cursos i seminaris. El primer gran intent de tenir un centre amb vocació ofi-

1. Les universitats catalanes, i després de molts anys de lluita, disposen d'aules de teatre on s'imparteixen tallers, seminaris i conferències. A més a més, produeixen espectacles teatrals, amb circuits propis com la Mostra de teatre universitari dels Països Catalans. Al llarg de les dècades, han estat diversos els professionals que han sorgit de les aules universitàries tot i que, com és natural, molt sovint no disposin d'escoles de teatre perquè aquesta no és la seva principal comesa.

cial i amb voluntat nacional, en un moment en què l'Institut del Teatre quedava del tot obsolet i depenia d'estaments oficials afins al règim dictatorial, va ser l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (EADAG). La importància d'aquesta escola —amb voluntat de continuïtat històrica— rau en el fet que per primera vegada a Catalunya, en un programa de dos cursos, es van impartir les grans tendències (estètiques i metodològiques) dels grans mestres europeus del moment: Constantin Stanislavski i Bertolt Brecht, i van incidir especialment en el treball sobre la improvisació i la dicció (tan important, aquesta darrera, per a la dignificació de la llengua catalana). Per tant, la pedagogia teatral contemporània catalana arrencà de l'EADAG. Malgrat les mancances que indubtablement tenia no li hem de treure mèrits perquè va influir de manera considerable en altres models d'escoles que van començar a sorgir en aquell moment, si bé l'única que n'ha perviscut és El Timbal (fundada el 1969).

L'eclosió per redescobrir la modernitat, segrestada per una grisa i fosca dictadura, va arribar finalment de la mà d'Hermann Bonnín a l'Institut del Teatre. Bonnín va saber copsar les realitats escèniques del teatre independent i internacional que es van introduir aleshores en els ensenyaments teatrals. L'actual codirector de l'Espai Escènic Joan Brossa va saber envoltar-se de grans creadors i pedagogs teatrals i va descentralitzar els estudis incorporant en el circuit els centres territorials de Terrassa i Vic.

Geografia actual de les acadèmies teatrals catalanes

Tret de l'escola El Timbal, com ja hem dit, les escoles teatrals existents van sorgir durant la democràcia i els seus fundadors, o bé eren antics alumnes de l'Institut del Teatre o bé s'havien format a l'estranger. La majoria d'aquestes acadèmies teatrals, doncs, van fundar-se durant els anys vuitanta i noranta, moment en què hi havia demanda real.

En aquest resum citarem únicament els centres més destacats, tant des del punt de vista docent, com pel que fa a hores lectives —la mitjana se situa al voltant de 1100 hores de docència repartides, com a mínim, en dos cursos.²

Deixant de banda l'ESAD, podem analitzar les escoles de teatre de dues maneres: segons la seva gestió, o a partir del sistema metodològic que utilitzen.

2. No analitzarem aquells centres que són més estudis que no escoles atès que hi ha professors que imparteixen formació a alumnes de forma completament (o quasi) personalitzada.

Segons la gestió, hi trobaríem centres públics (com les aules de teatre municipals), o privats. Aquests darrers s'ubiquen sobretot a Barcelona.

És més interessant, tanmateix, analitzar les diverses escoles segons el perfil pedagògic. És aquí on observem la riquesa docent del país. S'hi ofereixen propostes molt variades que podríem definir sobre dos grans paràmetres: aquelles que van del text al gest, i les que parteixen del gest per arribar al text.

Del gest al text

Dins aquest grup, a Catalunya en destaquen dos centres: Estudis Berty Tovías: Escuela Internacional de Teatro; i Moveo: Centre de formació i creació en teatre de gest i mim corporal dramàtic d'Etienne Decroux.

Berty Tovías és internacionalment reconegut com a estudiós del moviment i de la pedagogia de Jacques Lecoq, qui el 1997 el va animar a fundar l'escola barcelonina. D'aquesta escola, n'han sortit també actors de text, alguns internacionalment reconeguts, ja que el mètode Lecoq és molt dúctil i permet adaptar-lo amb facilitat.

Moveo es va crear el 2004 i l'equip docent era gairebé tot estranger. Sociològicament és un producte de l'atracció cosmopolita que d'ençà els Jocs Olímpics exerceix Barcelona. Sota la direcció de Stéphane Levy, l'acadèmia omple un buit que mancava a la nostra oferta del s. XXI: la del mim corporal del mestre Decroux. L'escola té una companyia pròpia: Moveo Teatro, que realitza diversos espectacles, gires internacionals i que ha obtingut premis diversos.

Tant Berty Tovías com Stéphane Levy —tots dos professors a l'Institut del Teatre— són uns pedagogs amb una trajectòria sòlida que contribueixen sens dubte a la millora de la formació artística catalana.

Moveo planteja dos cursos de diplomatura de 750 hores cada un, a més d'un tercer curs d'especialització. Les assignatures troncal són: tècnica (a partir del mètode Decroux), repertori (mim clàssic i modern), improvisació i composició, a més de veu en relació amb l'actor físic. En el cas del centre de Berty Tovías, hi ha tres cursos (de 600 hores cada un), organitzats a partir d'un programa similar al de l'École Internationale de Théâtre Jacques Lecoq de París. En el primer curs («primer viatge») s'imparteix la màscara neutra, larvària i expressiva; en el segon curs («segon viatge») els motors teatrals es posen al servei de la creació artística (del clown al melodrama), i el tercer curs se centra en l'exploració creativa i la professionalització dels alumnes. D'a-

quests dos centres, en destaca l'alt grau d'internacionalització, amb alumnes de procedències molt diverses. Són escoles que doten de prestigi pedagògic a Barcelona, a més de l'Institut del Teatre que té professors especialitzats en la pràctica de Jerzy Grotowski o la biomecànica de Vsevolod E. Meierhold, per dir només uns exemples.

Però seríem injustos si no citéssim l'acadèmia privada de teatre degana a Catalunya i a tot l'Estat espanyol: El Timbal. Aquest centre va ser fundat el 1969 per Anton Font, un dels introductors més importants de la tècnica del mim a Catalunya, a més de ser membre fundador dels Joglars i creador del Festival Internacional del Mim. Ja des de l'inici de l'escola va donar a conèixer noves i innovadores formes expressives. El Timbal i l'Institut del Teatre van ser al llarg dels anys setanta i vuitanta els dos nuclis més destacats pel que fa a l'ensenyament de teatre corporal, amb mestres compartits com Andrej Leparsky. Actualment, Anton Font s'ha jubilat i l'escola s'ha reconvertit en cooperativa —sota la direcció de Mireia Font— i s'hi incideix més en el text que en el gest a partir del mètode CODA, creat per Ricard Boluda i Fausto Carrillo. S'hi imparteixen dos cursos que sumen més de 1400 hores lectives. És una de les escoles que més ha fet actualment per a la potenciació del teatre infantil i juvenil; s'hi fan cursets per a infants a partir dels cinc anys.

Del text al gest: el teatre psicològic

El panorama nacional presenta tres tipologies: la naturalista/psicològica; la de formació eclèctica, i la musical. De la psicològica, en destaquen dues: La Casona, formació i investigació teatral de Barcelona, i l'Escola Nancy Tuñón i Joan Oliver, formació de l'actor.

La Casona, es va crear el 1980 i la dirigeix des de l'inici el pedagog i creador teatral argentí Fernando Griffell. Els criteris pedagògics se centren en el mètode de les accions físiques de Constantin Stanislavski. La Casona és pionera en la pràctica d'aquest mètode a Catalunya i fins i tot a l'Estat espanyol. Hi ha pocs centres a la Península on es pugui estudiar amb rigor aquest mètode que aquí es desplega en 2.300 hores lectives dividides en 16 assignatures, i on s'ofereix la possibilitat de fer un postgrau d'aprofundiment. Disposen de companyia resident pròpia, la Via Moria.

L'Escola de Teatre Nancy Tuñón i Jordi Oliver la va fundar l'actriu argentina Nancy Tuñón el 1976. El seu mètode d'estudi es basa en les aportacions del sistema Stanislavski i també del mètode Strasberg i dels seus continua-

dors. Ja són vuit els exalumnes de l'escola que han rebut premis Goya, sense comptar-hi els premis Max de teatre.

El teatre psicològic va entrar a Catalunya gràcies a argentins exiliats — com Fernando Griffell o Nancy Tuñón— però no podem oblidar Boris Rothenstein, que hi havia arribat de Sant Petersburg. La possibilitat de gaudir d'escoles així al país és un privilegi i haurien de tenir més incidència sobre el nostre panorama teatral ateses les destacables aportacions metodològiques que han efectuat al llarg de les dècades i, cal dir-ho, no sempre del tot ben aprofitades pels nostres directors i productors de teatre.

Del text al gest: l'eclecticisme i l'acció comarcal³

Dels centres de formació eclèctica, la institució més veterana a Barcelona és el Col·legi de Teatre que va obrir les portes l'any 1983. Jordi Mesalles va ser un dels seus fundadors i Gisela Krenn n'és l'actual directora. El centre es defineix per un programa docent pròxim als postulats eclèctics de l'Institut del Teatre ja que molts dels fundadors van sorgir d'aquella casa.

De les escoles recents, la que més fama ha tingut, gràcies a un pla de màrqueting molt ben elaborat, és Eòlia: Escola Superior d'Art Dramàtic, fundada l'any 2000 a Barcelona i associada a les companyies Tricicle i Dagoll Dagom. S'hi poden cursar diverses especialitats com ara text, musical, doblatge o cant, i ofereixen també l'especialitat de dramaturgia i de direcció escènica (única en el camp privat). Una de les seves aspiracions és la de convertir-se en facultat d'arts escèniques.

Dins d'aquest eclecticisme formatiu hauríem d'ubicar-hi les aules de teatre municipals, que suposen una resposta de qualitat a favor de la descentralització de l'escena catalana. Les més veteranes són la de Mataró i la de Lleida, amb més de 25 anys d'història. Hi han passat milers d'alumnes: infants i joves amb ganes de professionalitzar-se o, si més no, d'acumular experiències diferents participant a l'escena. Un bon exemple n'és l'Aula Municipal de Teatre de Lleida, per on cada curs passen més de 700 alumnes de diversos nivells. També a Girona el centre de formació El Galliner presenta un programa de quatre anys dividits en dos cicles: el primer arriba fins al tercer curs i el quart correspon al cicle de professionalització. La importància d'aquests espais —n'hi ha encara altres, com l'Escola de Teatre del Centre de Lectura de Reus— radica en el fet que han estat els grans dinamitzadors escènics de les

3. Prenem el concepte sociopolític del llibre de Xavier Fàbregas (1976).

seves ciutats (i províncies) respectives, la qual cosa ajuda a retroalimentar l'escena barcelonina, que massa sovint i injustament se n'oblida.

Del text al gest: escoles de musical

Si per aquest article haguéssim fet una anàlisi més historicista ens adonaríem com moltes de les acadèmies citades es van poder consolidar perquè van donar resposta, almenys en un primer moment, a una demanda existent. Les escoles de teatre musical van sorgir arran del *boom* dels espectacles musicals que es va produir als anys noranta. *Mar i Cel* (temporada 1988/89) va ser-ne el punt d'inflexió, i de passada Àngels Gonyalons va esdevenir un fenomen mediàtic i una icona en aquest gènere. Fruit de tot plegat, Ricard Reguant i Àngels Gonyalons van fundar el 1994 Memory: Escola de Teatre i Musical. Posteriorment van aparèixer altres centres com ara l'escola Coco Comin o Youkali, que té un programa integrat inspirat en escoles de teatre musical del Regne Unit, Canadà i Estats Units. Cal esmentar també Aules, escola creada per una de les figures més notables de l'escena musical, Daniel Anglès, *alma mater* de la companyia El musical més petit. D'altra banda, l'Institut del Teatre també va incorporar ràpidament l'especialitat d'interpretació musical.

ACET - Associació Catalana d'Escoles de Teatre

Les escoles són diverses i els models variats, però totes elles comparteixen un tret en comú: la interpretació és el pal de paller del seu programa docent. Els plans d'estudis professionals de la quasi totalitat de col·legis que hem esmentat es basen en dos anys de formació i alguns n'ofereixen un tercer d'especialització; oscil·len entre les 1200 i les 2300 hores lectives. En general imparteixen formació als matins, i a les tardes s'hi fan tallers per a totes les edats.

No hem de ser reduccionistes, algunes de les acadèmies citades, especialment aquelles que adopten metodologies específiques, són una opció vàlida i diferent atès que l'Institut del Teatre no pot abraçar-ho tot.

És important assenyalar la tasca efectuada per l'ACET (Associació Catalana d'Escoles de Teatre).⁴ Aquesta entitat aglutina algunes de les escoles

4. A l'ACET-Associació Catalana d'Escoles de Teatre, en data de juliol de 2011, hi formen part les escoles següents: El Timbal; Col·legi del Teatre; La Casona; Estu-

—privades i municipals— més importants del país i, per les seves característiques, és única a nivell europeu, almenys nosaltres no en tenim notícia de cap de similar. Un dels seus objectius és vetllar per la qualitat docent atès el grau d'intrusisme que hi ha en aquest ofici; a més, es vol intentar aconseguir el reconeixement d'un cicle formatiu per part del Departament d'Educació de la Generalitat, aspecte que ha topat amb certes resistències des de diversos fronts: de la mateixa manera que hi ha l'Escola Massana i no deixa d'haver-hi la Facultat de Belles Arts, s'hauria d'entendre que, com més possibilitats de regularització professional hi hagi —com passa amb la dansa—, millors resultats obtindrem com a espectadors, docents i creadors sempre que es vetlli per la qualitat formativa del subjecte més important, això és, l'alumne.

Altres opcions educatives

Al llarg de l'article s'ha pogut observar el predomini, quant a formació, de l'especialitat interpretativa. Però a Barcelona trobem d'altres ofertes: algunes incideixen sobre la dramaturgia i d'altres cerquen en el teatre una finalitat més social que artística, com és el cas del Forn de teatre pa'tothom, una escola pionera en la implantació a Catalunya de la metodologia del teatre de l'oprimit d'Augusto Boal. La seva ubicació al Raval no és casual perquè intenta fer reflexionar i actuar a la societat des d'aquells territoris on hi ha les persones més susceptibles de patir injustícies socials fruit de la seva precarietat laboral. Al Forn, s'hi ofereixen cursos i seminaris i es fan funcions a centre cívics i presons. Aquest tipus de teatre d'intervenció social, en auge a Barcelona, té actualment uns horitzons molt amplis: la societat necessita d'un teatre compromès que ajudi a millorar les relacions interpersonals ja siguin multiculturalment i/o interculturals. El seminari que va impartir Augusto Boal a l'Institut del Teatre, l'any 1997, va suposar a casa nostra el despertar d'aquesta metodologia nascuda al Brasil i que ha impactat amb molta força a la Barcelona mestissa del s. XXI. L'ESAD hauria de continuar perseverant, malgrat la crisi, com a tornaveu de diverses tendències escèniques mundials, per tal d'ajudar a impulsar noves sinergies a la nostra escena.

En una altra tessitura trobem la formació en dramaturgia a càrrec de la Sala Beckett on es fan seminaris i sota la direcció, en un primer moment, de José Sanchis Sinisterra, però actualment coordinada per Toni Casares. L'O-

---

dis Berty Tovías; Youkali; Moveo; Memory; Nancy Tuñón i Jordi Oliver; Aula de Teatre de Lleida; El Galliner i Escola de Teatre del Centre de Lectura de Reus.

brador Internacional de Dramatúrgia, més que consolidat a hores d'ara, cerca amb els seus cursos, tallers, muntatges o la prestigiosa revista *Pausa*, donar a conèixer noves realitats i possibilitats escèniques. Ens lamentem que sigui l'únic obrador —d'aquesta ambició— existent a Catalunya, on falten d'altres plataformes de tendències divergents per diversificar la dramatúrgia catalana i pluralitzar-la una mica més.

Rols de l'Institut del Teatre i Dansa

Així com Barcelona és cap i casal de Catalunya, l'Institut del Teatre és cap i casal de l'educació escènica i un referent, des que es va fundar, a nivell estatal. Un dels seus elements fonamentals rau en la gran quantitat d'escoles que integra, algunes amb titulació universitària: l'Escola Superior d'Art Dramàtic i el Conservatori Superior de Dansa, l'Escola d'Ensenyament Secundari i Artístic/Conservatori Professional de Dansa (EESA/CPD) que ofereix els estudis integrats de grau mitjà de dansa i de secundària o l'Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle (ESTAE), amb estudis de FP Superior (al Centre de Terrassa) de llum, so i maquinària escènica.

Una data històrica: l'Escola Superior d'Art Dramàtic té reconeguda la validesa acadèmica oficial dels seus estudis per conveni signat amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya el 25 de juliol del 1995. L'Escola atorga títols superiors equivalents a llicenciatura universitària, amb les especialitats de direcció i dramatúrgia (opció de direcció o dramatúrgia); d'escenografia i d'interpretació (opció text, gest, titelles i objectes o teatre musical). En aquests moments, a causa del Pla de Bolonya, algunes d'aquestes opcions s'estan reordenant però en tot cas l'Institut del Teatre ha dotat de més cartes de noblesa al món pedagògic català pel fet de poder atorgar llicenciatures en arts escèniques.

Valor afegit: a l'Institut del Teatre s'ofereixen un seguit de disciplines que en un altre lloc serien impossibles atès el seu alt cost. Es tracta d'especialitats minoritàries (en relació amb els estudis d'interpretació) com direcció o escenografia, incorpora també l'Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle (ESTAE), i diversos postgraus, màsters o programes de doctorat. A més de les diferents assignatures, seminaris, tercers cicles i grups de recerca de teoria i història del teatre —aspecte indispensable si volem establir un marc de reflexió i de memòria històrica per a l'escena—, el reforcen els diversos serveis del MAE (Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques) amb publicacions pròpies i l'important arxiu i biblioteca d'arts escèniques.

Centralitat: per les seves aules, al llarg de gairebé cent anys, ha vist passar algunes de les figures més insignes de la nostra escena (i de l'estranger) en part gràcies al seu eclecticisme. A l'Institut del Teatre, totes (o moltes) tendències hi han tingut cabuda, aquesta ha estat la seva riquesa però també, segons els seus crítics, el seu taló d'Aquilles ja que no s'hi ha pogut aconseguir cap discurs metodològic més ferm, a diferència dels millors conservatoris teatrals europeus. Probablement és un tema de difícil solució perquè aquesta institució ha estat i és un reflex de la diversitat estètica de l'escena catalana, una escena que no ha aconseguit mai travar una tradició escènica, tot i la seva categoria artística. Resumint, centralitat des de l'eclecticisme.

Descentralització: un dels grans debats de fa anys, i més ara amb les retallades econòmiques, però els Centres Territorials de Terrassa i Vic fan una tasca important quant a teatre i educació. Des d'aquí, hem de subratllar com el Centre de Terrassa, en aquests darrers anys, s'ha convertit en un referent internacional per al teatre gestual, de titelles i d'objectes. Seria una llàstima que per raons econòmiques o bé de tacticisme polític perdéssim uns rèdits artístics del tot consolidats i necessaris per impulsar un teatre català postavantguardista/performàtic que ens va dotar fa unes quantes dècades de molta projecció universal.

Futur. En l'actualitat l'Institut del Teatre ha d'afrontar diversos reptes: el Pla de Bolonya i les seves incerteses; la reforma del pla d'estudis que això implica i la reubicació de les seves subseus. Centralitat teatral, descentralització creativa, menys burocràcia i més participació dels estudiants són alguns dels assumptes que s'estan dirimint entre alumnes, administratius, professors, gèrents i la classe política. Esperem que tot plegat redundi en benefici del teatre i de les arts en general.

Conclusió

Com se sol dir popularment: el teatre català sempre agonitza, però tot i així, mai s'acaba de morir ni mai morirà perquè les crisis constants el fan viu i ben viu. Només cal observar la vitalitat, quantitat i qualitat de les diverses escoles de què disposem, inclosa l'oficial.

La valoració final que podríem fer de la situació que ens ocupa és la següent:

- I. Mai no havíem tingut tantes acadèmies de ressò internacional com a l'actualitat.

2. Barcelona és punt de referència estatal a nivell d'escoles privades i oficials.
3. Aquests centres prestigien Barcelona i Catalunya i generen un turisme educatiu.
4. Disposem de qualitat i, sobretot, de varietat docent.
5. El cap de pont entre aquests diversos centres són els seus professors, a més dels estudiants que poden passar per dues o tres acadèmies diferents al llarg dels anys (sense comptar l'Institut del Teatre).
6. Hi ha vida teatral —d'estudis— més enllà de Barcelona; les aules municipals són generadores de nous teatres per a la resta de Catalunya.

Punts problemàtics:

1. Gremialisme gairebé arreu i falta de major obertura interacadèmica.
2. Manca de taules de diàleg.
3. Precarietat laboral endèmica.
4. Actitud poruga —més enllà de mostres i festivals— per part de productors i programadors de sales de teatre per fer-se ressò de les noves propostes que sorgeixen dels espais esmentats en aquest article, tot i la necessitat de la renovació escènica catalana.

En definitiva, fa dècades el franquisme ens va imposar una pedagogia retrògrada. Gràcies al teatre independent vam aixecar el cap amb orgull i en aquests moments, quelcom impensable fa només quaranta anys, estem ben situats i consolidats internacionalment. Es va fer i s'ha fet un gran esforç (gràcies a la passió d'uns pioners, mestres i docents), però el futur és fàcilment mudable i per això ens hem de replantejar constantment la nostra raó de ser:

- Quin futur desitgem per al teatre català i les seves escoles?
- Quins elements hem de millorar de la docència teatral i dels seus centres?
- En el panorama educatiu català, quin paper de gresol ha de tenir l'Institut del Teatre i com l'ha de consolidar?

Bibliografia

COCA, Jordi (1978): *L'Agrupació Dramàtica de Barcelona: intent de Teatre Nacional Català (1955-1963)*. Barcelona: Institut del Teatre/Edicions 62.

FÀBREGAS, Xavier (1976): *De l'off Barcelona a l'acció comarcal*. Barcelona: Edicions 62, Diputació de Barcelona, Institut del Teatre.

GUAL, Adrià (1960): *Mitja vida de teatre*. Editorial AEDOS.

PADULLÉS, Xavier (2006): *Estudi escoles de teatre de Barcelona. Sobre la necessitat de reconeixement i regularització de l'ensenyament privat*. Barcelona: Entitat Autònoma de Difusió Cultural de la Generalitat de Catalunya/ACET/El Timbal.

www.escolesteatre.org

www.institutdelteatre.org

